

TIBBIYOT TALABALARI UCHUN KOMMUNIKATSION FAOLIYATINI INNOVATSION PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI.

**Bahronova Komila Yadgarovna,
(PhD), BIMI dotsenti
Rahimova Aziza Faxriddinovna
Buxoro innovatsiya instituti talabasi
tibbiyot instituti
raximovaaziza27@gmail.com**

Izoh: Ushbu maqola tibbiyot talabalari o'rtasida muloqot qilishni o'rganishning psixologik xususiyatlarini o'rganadi. Asosiy e'tibor empatiya, samarali muloqot, o'ziga xos muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish, real hayot stsenariylariga o'rgatish, o'quvchilarning o'zini o'zi anglashi va shaxsiy rivojlanishiga qaratilgan. Bunday ko'nikmalarga o'rgatish tibbiyotda muvaffaqiyatli professional ish uchun zarurdir, bu erda bemorlar bilan empatik muloqot qilish va sog'liq haqidagi ma'lumotlarni samarali etkazish qobiliyati muhimdir. Mualliflar nazariy bilimlarni va real hayotdagi klinik stsenariylarda amaliy mashg'ulotlarni o'z ichiga olgan ta'limga kompleks yondashuvning muhimligini ta'kidlaydilar.

Kalit so'zlar: Aloqa ta'limi, tibbiyot maktablari, psixologik xususiyatlar, empatiya, samarali muloqot, muloqot qobiliyatlari, stsenariylarni o'rganish, o'z-o'zini anglash, shaxsiy rivojlanish, bemorga yo'naltirilgan muloqot

Kirish. Zamonaviy tibbiy ta'lim va amaliyotda tibbiyot xodimlarining bemorlar bilan professional muloqotiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Hamshiralalar sog'liqni saqlash jarayonida asosiy rol o'ynaydi va ular bilan samarali muloqot qilish tibbiy xizmat sifati va samaradorligi uchun muhimdir. Shu bilan birga, bemorlar bilan muloqot qilish jarayonida hamshiralarning roli va imkoniyatlari cheklanganligi bilan bog'liq bir qator muammolar mavjud.

Asosiy muammolardan biri - bu shaxslararo muloqot va bemorlarning psixologik va ijtimoiy ehtiyojlarini tushunishga zarar yetkazadigan ishning texnik jihatlariga e'tibor berishdir. Bu mexanistik yondashuvga va tibbiy yordam ko'rsatishda muhim jihatlarni e'tiborsiz qoldirishga olib kelishi mumkin.

Ushbu tadqiqot loyihasi hamshiralar va bemorlar o'rtasidagi professional muloqotga zamonaviy yondashuvlarni o'rganish va tahlil qilishga qaratilgan. Tadqiqot bemorlar bilan muloqotda hamshiraning rolini o'rganadi, shuningdek, ushbu o'zaro ta'sirning samaradorligiga ta'sir qiluvchi omillarni aniqlaydi.

So'nggi yillarda mamlakatimizda ro'y berayotgan siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy, demografik va ekologik o'zgarishlar aholiga qulay tibbiy yordam ko'rsatishni tashkil etishdagi vaziyatni yomonlashtirdi. Hamshiralik mashg'ulotlaridagi o'zgarishlar vaziyatni yaxshilashga katta yordam berishi mumkin.

Hamshiralik ishi ta'limi darajasining zamonaviy talablarga mos kelmasligi, hamshiralik ishi bo'yicha professor-o'qituvchilarning yetishmasligi, hamshiralik ishi sohasida ilmiy izlanishlarning yo'qligi, xorijiy tajribani yetarli darajada bilmasligi – bir tomondan, hamshiralarga yuklangan vazifani bajarishga imkon bermayapti. Ularga sog'liqni saqlash tizimida esa, boshqa tomondan, hamshiralarning kasbiy tayyorgarligini o'rganish va takomillashtirishga qaratilgan tadqiqotning muhimligini ta'kidlaydi.

O'ylaymizki, mamlakatimizda tibbiy xizmat ko'rsatish borasidagi keskin vaziyat ko'p jihatdan hamshiralik faoliyatining asosiy e'tibori uning ehtiyojlari bo'lgan shaxsga emas, balki kasallikka qaratilishi bilan bog'liq. Kasbiy tayyorgarlik jarayonida hamshiralar kelajakdagi faoliyatida bemor bilan muloqot qilish muhimligini ta'kidlamasdan, manipulyatsiyalar yordamida kasallikni davolashga munosabatni rivojlantiradilar. Aynan muloqot orqali bemorning individual xususiyatlari va hamshiraning kasbiy fazilatlari ochib beriladi. Bemor bilan faqat biologik mavjudot sifatida o'zaro munosabatni cheklash, uning ruhiy, ijtimoiy va ma'naviy holatini hisobga olmasdan, sog'liqni saqlash xizmatlari ko'p hollarda mexanik va etarli darajada insonparvar bo'lib qolishiga olib keladi.

Bemor bilan uning ishlashining maqbul darajasiga erishishga qaratilgan qo'shma faoliyatni tashkil etish va tartibga solish hamshira aloqasining asosiy funksiyasidir. Tibbiy deontologiya, ijtimoiy gigiena va sog'liqni saqlashni tashkil etishga bag'ishlangan psixologik tadqiqotlarda shifokor va bemorning birgalikdagi faoliyatiga muloqotning ta'siri o'rganiladi. Psixoterapiya ushbu muammoni o'rganishga katta hissa qo'shadi, chunki muloqot davolashning asosiy vositasidir. Shaxsiy yondashuvning ahamiyati va bemor bilan "sub'ekt-ob'ekt" emas, balki "sub'ekt-sub'ekt" modeli asosida o'zaro munosabatda bo'lish zarurati, shuningdek ishonchli aloqalar muhimligi qayd etilgan.

Tadqiqotda hamshira va bemor o'rtasidagi professional muloqotni o'rganishga kamroq e'tibor beriladi, garchi u shifokorga qaraganda u bilan ko'proq vaqt o'tkazsa. Hamshiraning xulq-atvorining tabiati kasallikning kechishi va bemorning ahvoriga ta'sir qiladi. Hamshiraning kasbiy aloqasi sanitariya va epidemiyaga qarshi rejimga rioya qilish, terapevtik va diagnostika muolajalarini amalga oshirish kabi kasbiy faoliyat omillari bilan bog'liq. Hamshiraning bilim, ko'nikma va kasbiy muloqot ko'nikmalariga ega emasligi uni kasbiy jihatdan yaroqsiz holga keltiradi. Bizning fikrimizcha, shifokorlarning tor ixtisoslashuvi natijasida yo'qolishi mumkin bo'lgan tibbiyotda insonparvarlik tamoyillarini tiklashga yordam beradigan hamshiraning bemor bilan professional muloqotidir.

Tadqiqotning empirik bazasi so'rovlar, testlar, kuzatishlar va 155 kishidan iborat umumiy tanlamada to'plangan so'rovnomalar ma'lumotlarini o'z ichiga oladi. Shundan 79 nafari Buxoro tibbiyot bilim yurti o'quvchilari, 10 nafari bemorlar, 45 nafari Buxoro viloyatidagi tibbiyot muassasalarida hamshira, 21 nafari shifokorlardir.

Tadqiqotning ilmiy natijalarining ishonchliligi va asosliligi umumiy metodologik tamoyillarga rioya qilish, shuningdek, qo'llaniladigan nazariy va empirik tahlil usullarining ishonchliligini ishlab chiqish va tekshirish, tanlamaning representativligi, haqiqiyliги va to'g'riligi bilan ta'minlandi. ma'lumotlarni tahlil qilishning statistik usullarini qo'llash.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi hamshiraning kasbiy faoliyatidagi muloqotning o'ziga xos xususiyatlarini aniqlashdan iborat. Ushbu o'ziga xoslik quyidagi jihatlarni o'z ichiga oladi:

- Hamshiraning muloqoti bemorga qaratilgan bo'lib, uning shaxsiyati o'zgaradi va kasallik tomonidan kiritilgan xususiyatlar bilan to'ldiriladi.
- Hamshiraning xulq-atvorining tabiati kasallikning kechishi va bemorning ahvoriga ta'sir qiladi.
- Hamshiraning kasbiy faoliyati doirasida faqat professional muloqot orqali ta'minlanishi mumkin bo'lgan faoliyat mavjud.
- Hamshira va bemor o'rtasidagi professional muloqot ham biznes, ham shaxslararo.

Hamshira va bemor o'rtasidagi professional muloqot modeli ishlab chiqildi va sinovdan o'tkazildi. Uning o'ziga xos mazmuni bemorning shaxsiy maydonini, hamshiraning kommunikativ, interaktiv va pertseptiv qobiliyatlari bilan belgilanadigan shaxsiy makonini, shuningdek, muloqot va manipulyatsiyaning birgalikdagi maydonini o'z ichiga oladi. Ushbu model o'quvchilarning shaxsiy xususiyatlarini aniqlash va ular asosida o'quv jarayonini tashkil etish imkonini beradi.

Kommunikativ, interaktiv va pertseptiv qobiliyatlarni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari hamshiralarni maktabda o'qishlari doirasida kasbiy muloqotga tayyorlash uchun maxsus mo'ljallangan o'quv kurslari yordamida ham ochib beriladi.

Hamshiraning bemor bilan professional muloqot samaradorligiga ta'sir qiluvchi shaxsiy xususiyatlari aniqlandi. Tibbiyot maktabida 3 yillik o'qish davomida talabalar o'rtasida aniqlangan aloqa to'siqlarining o'ziga xos xususiyatlari ham tasvirlangan. Ular orasida xarakterning aksentsiyasi, ehtiyojlarning past darajada rivojlanishi, empatiya, muloqot va tashkilotchilik qobiliyatlari, o'z-o'zini anglash, sezilarli ekstraversiya, yuqori hissiy beqarorlik va hamshira va bemorning salbiy qiyofalari mavjud.

Keyingi tadqiqotlar uchun hamshiraning bemor bilan professional aloqasi samaradorligiga ta'sir qiluvchi shaxsiy xususiyatlarini o'rganishga qaratilgan keng qamrovli metodologiya ishlab chiqildi.

Ishning nazariy ahamiyati pedagogik psixologiya sohasiga katta hissa qo'shadigan 3 yil davomida hamshiralarni tayyorlash jarayonida muloqotdagi to'siqlarning o'ziga xos xususiyatlarini tavsiflashdadir.

Shuningdek, bo'lajak hamshiralarni idrok etish va kommunikativ ko'nikmalarga, ayniqsa og'zaki bo'lmagan ko'nikmalarga, kasbiy ishning diagnostika komponentining muhim tarkibiy qismi sifatida o'qitishni kuchaytirish zarurligini ta'kidlaydigan qo'shimcha dalillar olindi. Bu ma'lumotlar o'rta maxsus tibbiyot ta'lim muassasalaridagi o'quv faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari haqidagi bilimlarimizni to'ldiradi.

Tadqiqot natijalari, shuningdek, ta'lim psixologiyasi uchun muhim bo'lgan hamshiralik kasbini tanlash motivatsiyasining xususiyatlari haqidagi tushunchamizni kengaytirishga imkon berdi.

Ushbu natijalar asosida tibbiyot fakultetining 2 va 3-kurs talabalarini uchun amaliy mashg'ulotlar uchun ishchi dasturlar, jumladan, kasbiy muloqot bo'yicha vazifalar ishlab chiqilgan.

Tadqiqot natijalari hamshiralik tayyorlashning asosiy, yuqori va yuqori darajalari talabalarini kontekstli tayyorlash uchun psixologik komponentli vaziyatli vazifalarni yaratishda hisobga olingan.

Xulosa: Xulosa ishning yakuniy qismi bo'lib, unda asosiy natijalar umumlashtiriladi va tadqiqot asosida xulosalar chiqariladi. Taqdim etilgan ma'lumotlarga asoslanib, biz quyidagicha xulosa qilishimiz mumkin:

Ushbu tadqiqot hamshiralar va bemorlar o'rtasidagi professional muloqotning asosiy jihatlarini o'rganib chiqdi va ushbu sohada tibbiyot xodimlari duch keladigan asosiy muammolarni aniqladi.

Tadqiqotda aniqlangan asosiy muammolardan biri hamshiralar ishining texnik jihatlariga e'tibor qaratish bo'lib, bu bemorlar bilan shaxslararo munosabatlarning buzilishiga olib keladi. Bu kommunikativ va og'zaki bo'lmagan

ko'nikmalarni rivojlantirish uchun hamshiralarning malakasini oshirish va qo'llab-quvvatlash zarurligini qo'llab-quvvatlaydi.

Shuningdek, shaxsiy o'sish bo'yicha trening va boshqa o'qitish usullari hamshiralar va bemorlar o'rtasidagi professional muloqot samaradorligini sezilarli darajada oshirishi aniqlandi. Bu tibbiy ta'lim sohasida yangi yondashuvlar va o'quv dasturlarini joriy etish istiqbollari ochadi.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash joizki, hamshiralar va bemorlar o'rtasidagi kasbiy muloqot sifatini oshirish zamonaviy tibbiyot rivojining muhim yo'nalishi hisoblanadi. Ushbu tadqiqotdan olingan tavsiyalar va topilmalar tibbiy xizmat ko'rsatuvchi provayderlar uchun yordam sifatini yaxshilash va bemorlarning qoniqishini oshirish uchun samarali o'qitish va qo'llab-quvvatlash dasturlarini ishlab chiqish va amalga oshirish uchun ishlatilishi mumkin.

Adabiyotlar:

1. Abdullaeva M.M. Shifokorlarning kasbiy yo'nalishining semantik xususiyatlari. — Dis. . Ph.D. psixo. Sci. - M., 1993. - 176 b.
2. Abramova V.E. O'smirlar o'rtasidagi axloqiy va ishbilarmonlik aloqalarini psixologik tartibga solish. -Dis. Ph.D. psixo. Sci. M., 2001. - 130 b.
3. Abramova G.S. Amaliy psixologiyaga kirish. M., Xalqaro pedagogika akademiyasi. 1994.-237 b.
4. Yadgorovna, B. K. (2021). Xulq-atvori buzilgan bolalarni OILAVIY PSIXOLOGIK TUZATISH. Yevropa gumanitar va ijtimoiy fanlar jurnali, (4).
5. Baxronova K.Ya. (2023). MAKTAB O'QUVCHILARDA EMOTSIONAL XULQIYAT BUZISHLARINING XUSUSIYATLARI. Sharq uyg'onishi: Innovatsion, ta'lim, tabiiy va ijtimoiy fanlar, 3(1), 800-805.6.
6. Amosov N.M. Keksalikni yengish. M.: "Sog'lom bo'l!" nashriyoti, 1996. - 190 b.
7. Obloqulov Abdurashid Raximovich Muxammadiyeva Musharraf Ibroximovna Sanokulova Sitora Avazovna Xadiyeva Dora Isakovna. (2023). VIRUSLI jigar sirrozi bilan og'rigan bemorlarda o'z-o'zidan paydo bo'ladigan bakterial peritonitning klinik-laboratoriya xususiyatlari. Ilg'or zoologiya jurnali, 44(S2), 3744–3750. Qaytadan olindi <http://www.jazindia.com/index.php/jaz/article/view/1716>
8. Muxammadiyeva M.I. (2022). Spontan bakterial peritonitli virusli etiologiyali jigar sirrozi bilan og'rigan bemorlarning zamonaviy klinik va biokimyoviy xususiyatlari. //Texas tibbiyot fanlari jurnali. – 2022.- B. 86-90

9. Muxammadiyeva M.I. (2023). Virus etiologiyali jigar sirrozi bemorlarida spontan bakterial peritonit bilan asoratlanishning profilaktikasi va davosini takomillashtirish. // Sharq Uyg'onish davri: innovatsion, ta'lim, tabiiy va ijtimoiy fanlar. -2023.-B.947-953.

10. Muxammadiyeva M.I. Virusli etiologiyali jigar sirrozi bilan og'rigan bemorlarda spontan bakterial peritonit asoratlarning birlamchi profilaktikasi va davolashni takomillashtirish // Tibbiyotda Yangi kun.-2023-9 (59). – 2023. – B. 247-252.

11. Muxammadiyeva Musharraf Ibroximovna. (2023). VIRUSLI ETIOLOGIYALI JIGAR SIRROZI BO'LGAN Bemorlarda Spontan BAKTERIAL PERITONIT ASORATLARINI OLDINI VA DAVOLASINI TAKMONLASH. Galaxy xalqaro fanlararo tadqiqot jurnali, 11(4), 388–394. Qaytadan olindi <https://giirj.com/index.php/giirj/article/view/5168>